

KÖNYVSZEMLE

Cseke Péter: *Viznyugattól vizkeletig*. Riportok. Kriterion könyvkiadó, Bukarest, 1976. 149 l.

A *Forrás* sorozatban jelent meg e könyvecske, mely 50×80/16 alakban alig 150 oldalon tíz riportot foglal magába, és nagy általánosságban felöleli a jellegesebb tájegységeket a romániai magyar kultúra területén. Kulturális értékeket összegez.

A könyv címe *Kisgyörgy Zoltán: A homoródalmási Orbán Balázs barlang* című írása nyomán fogalmazódott meg.

Az eszménységhez valamilyen oldalról közelkerült falu népe mutatkozik be az író tolla által nekünk. Az író tollát pedig minden tekintetben a nép iránti szeretet vezeti, s az eszménység megközelítésének öröme hatja át, amikor egy-egy ténytet fedez fel, a falu kulturális felemelkedésének kézzelfogható, szemmel látható tényét.

Megismerteti velünk a falu felemelkedésében főszerepet vállaló, magas színvonalat képviselő értelmiségi néhány szimpatikus képviselőjét.

Tanárok, kultúrigazgatók, karvezetők között örömmel találkozunk e könyvben az unitárius egyházban jól ismert és nagyrabecsült unitárius lelkésszel, Lőrinczi Lászlóval.

Balázs Ferenc útitársa Lőrinczi László, egy Balázs Ferenc típusú ember. S amikor ezt olvasom, önkéntelenül mondom ki, hogy milyen jó lenne, ha tőle is olvashatnánk egy újabb *A rög alattot*, mely valahogy úgy kezdődne, ahogy e könyvben is írja a riportban az író: „Tizennyolc évesen kerültem ki a frontra, s megrendülten tértem haza: az emberrel valami nagy baj történt.“ Aztán egy másik fejezet így: „En a növényben és az állatban nem a hasznot nézem, hanem azt, hogy nevelhető, tökéletesíthető, akárcsak az ember.“

Aztán olvashatnánk ebben a rög alattban a múlt, Balázs Ferencet megelőző, de neki is és Lőrinczi Lászlónak is némiképp példát mutató unitárius lelkészekről, tanítókról, olyanformán, ahogy e könyv 55. oldalán olvashatunk: „Magam a siménfalvi Szász Ferencre, a firtosvájraljai József Jánosra, az énlaki Nagy Ferencre és a szentábrahámi Tóth Vilmosra gondoltam.“

A könyvben szereplő többi riporthősök mindenike más és más oldalon szolgálja a népet. Van azonban mindeniknél egy közös vonás: a hivatásuk megélésében a maximumot adják, s így válnak közösségük *áldottá tevőivé*. Balázs Ferenc hitfelfogásában ez a fogalom a legszentebb: „Szeretném ezt a kifejezést százezerszer leírni: Csak az jogosult, ami az életet áldottá teszi.“

„*Ráduly Jánossal megáldott Kibéd*“, ez a könyv utolsó cikkének a címe. De ilyen értelemben, érezzük, hogy van Vass Györggyel megáldott Zselyk, Major Miklóssal megáldott Szilágynagyfalú, Lőrinczi Lászlóval megáldott Úrmös, Horváth Istvánnal megáldott Magyarózd, Fazekas Józseffel megáldott Nagyzerind és így tovább beszélhetünk mindazokról, akik tiszteletet és becsületet tudnak kivívni maguknak a szellemi parlagtörésben.

A könyv illő tisztelettel emeli ki azokat, „akik megküzdöttek a szellemi elbátortalanodással s a falusi élet körülményei közepette is megtalálták azt az utat-módot, ahogyan a legtöbbet tehettek a nép szellemi felemelése érdekében.“

„Valamiképpen — mondja az író — erkölcsi elégtételt kellene szolgáltatnunk nekik azért, mert közhasznú szellemi értékeket termelnek olyan körülmények között, ahol ehhez sok kitartásra, önbizalomra, fegyelemre van szükségük“ (29. l.).

A továbbiakban örömmel olvassuk, ahogy a vargyasi Daniel kastélyról, aztán a vargyasi fafaragó népművészekről: id. Sütő Béláról és ifj. Máthé Ferencről ír, kiknek munkái ma már több unitárius templomot díszítenek.

Figyelemre méltó az a tudósítás is, hogy a nyárádszentmiklósi kórustalálkozón, Harasztkeréken együtt énekeltek több mint ötszázötvenen a Szent-iványi Mihály által szerzett *Bekecs alatt Nyárád tere* kezdetű dalt.

Feljegyezi, hogy Szász Dénesné jobbágyfalvi tiszteletesasszony szalmaszötteiből kiállítását rendeztek, és munkái a zerindi képtárban is jelen vannak.

E könyvet azért kell az unitárius lelkésznek ismernie és használnia, mert hitet, kitartást, kedvet, gondolatot ad a hivatáshoz, mert utat mutat az eszményi falu, a magasabb színvonal felé, és megbecsüléssel szól a falusi értelmiség munkájáról.

Látszik, hogy a könyvecske szerzője a homoródszentmiklósi Recsenyédre nőtt fel és itt formálódott ki benne ez az egészséges életszemlélet, ami dicséretére válik nemcsak az írónak, hanem annak a közösségnek is, melyből felemelkedett.

Külön érdeme az írónak, hogy Balázs Ferenc Lőrinczi Lászlóhoz írott leveleiből közöl értékes, közhasznú részleteket.

Jakab Dénes

Grigorescu, Ioan: A szennyezett Éden. Fordította Szávai Géza. Kriterion könyvkiadó, Bukarest. 1976. 286 l.

A „ma“ emberéhez intézett könyv, mely átlépi az egyéni, közösségi, nemzeti határokat, és az egész emberiséghez szól. Tárnya a szennyeződés, természeti és erkölcsi vonatkozásban.

Szennyeződés új értelmezésben megjelent szó a szótárakban, vészjósló, komor hangzású, mint „megannyi más fogalma az új világnak, de amely magában hordja a halál rémét, a természetgyilkolás átkos jelét, egy általános, szüntelen riadó jaját, egy elrettentő figyelmeztetés kegyetlenségét“.

A szerző tíz részben fejtegeti, hogy a „demográfiai robbanás, a rohamos iparosítás, a belsőégésű motorral működő gépkocsik általános elterjedése, a túlzásba vitt urbanizálás, az erdők, állatfajok meg gondolatlan kiirtása, a víz és levegő egyensúlyának a megzavarása, a föld sivataggá tétele, tengerek és óceánok mérgezése, az atmoszféra ártalmas gázokkal való túlterhelése“, a kábítószerek, a pornográfia terjedése, az energiatartalékok ésszerűtlen kiaknázása és pazarlása fenyegető veszélyt állított a „ma“ embere elé. S mivel „távolságtól, kultúr szinttől, nyelvtől, életfelfogástól és vallási, politikai hovatartozástól függetlenül mindenkit egyaránt

fenyeget a veszély...". komoly és megoldásra váró feladatokat követel az emberiség nagyra nőtt családjától.

Az első három részben a föld, a levegő és a víz szennyeződésével foglalkozik; konkrét tényekkel igazolja, hogy a Föld, amely volt és marad életünk bölcsője, „beteg“.

A negyedik részben a szerző reámutat, hogy „akkor éri az első csapás a természetet, amikor a népek lelkét megnyomorítják” — a kötelező civilizáció, a bikini korallsziget lakóinak tragédiája, az elefántcsontparti „értelmes vadak” mohósága példázta ezt az állítást.

A ötödik és hatodik részben kicsendül a méltatlanság, hogy a polipszerű gépkocsitak, a gögös aszfaltszalagok, a hatalmas irányváltoztatók pókhálói, a gépkocsik túlkölésai a vadállatokat „koncentrációs táborokba kényszerítették a szabadulás reménye nélkül”. Az üzemanyaghiány, a pazarlás, a műértékek pusztulása, a zsúfoltság okozta „lelki betegségek”, magány, elidegenedés, bűnözés stb. érveinek a megszólaltatása a könyv szerzőjének szenvedélyes hangú figyelmeztetése és felhívása.

A kábítószer-robbanás kérdését tárgyalja a szerző a hetedik részben. Három kérdésre kapunk feleletet: — Miért fogyasztják a kábítószeret? Mert „az anyagi bőség nem elégíti ki a szellemet, és a konkrét elérhető célok hiányában, melyek az ember lelki egyensúlyának ígéretet nyújthatnának, a semmibe menekülnek, a promiszkuitásban keresik a boldogságot, a szennyben az igazságot... élettelenységben az életerőt, a szerelemnélküliségben a szerelmet, rémképekben a szépet, értelmetlenségben az értelmet“.

— Honnan indul ez az üzlet, a mérgező pokoli körforgása? Onnan, „ahol kegyetlenül nehéz az élet, ahol senki sem vágyik mesterséges paradicsomra, csak kenyérre! A máktejet gyűjtő szennyes hordóktól, a felsebzett talpak, elkínzott lábak taposta földtől, ahol százezer család éhezik, míg az óceánon túl jólétben tobzódó, hús milliós mérgezett, beteg elméjű ember tévelyeg.“

— Hová vezet? A halálba.

A nyolcadik rész a megvásárolható szerelem üzletének, a szexuális-robbanásnak a kontraverzuma. Mert „az emberiségnek nemcsak tiszta levegőre és vízre van szüksége, hanem az embervoltához méltó lelki-szellemi táplálékra is.“

Az „energia-óceán“ fejezete a kilencedik rész. A szerző figyelmeztet, „ne pazaroljuk a föld zsírját, mert fogyatkozásával a kenyereinken kent zsír is apad“.

A tizedik rész a jövő megszólaltatása. Ez a hang optimista és bizakodó, különösen hazánkra nézve. Az ember felismerte „nagy ellenfelét“, és tudatára ébredt feladatának. Ezért „rendbe kell szednünk ezt a közös otthont, amelynek lakói nagyon megsokasodtak, meg kell mosdatnunk folyóinkat, tavainkat, gondoznunk kell szántóföldjeinket, tisztitanunk a levegőt, melyet belélegzünk“. A jövő pedig csakis azoké lesz, akik már tegnap hozzákezdtek építéséhez.

Erdemes és kell olvasni ezt a könyvet.

Rezi Elek

SEMĂNĂTORUL CREȘTIN

Revista Bisericii Unitariene din R.S. România

Anul 83

Nr. 1

1977

CLUJ-NAPOCA

CUPRINSUL

Dr. Lajos Kovács	
Mesaj de an nou	3
„Arată-mi credința ta din faptele tale“	4
Răscoala din 1907 a țăranilor români	5
Dr. Lajos Kovács	
Raport episcopal la ședința Consistoriului Sinodal al Bisericii Unitariene din 4 decembrie 1976	7

STUDII

Dr. István Borbély	
Rugăciunea	16
László Lőrinczi	
Așa citim Biblia	23
Mózes Nyitrai	
Cum mă pregătesc la slujba mea de duminică?	25
Dr. István Molnár	
Restaurarea în anul 1976 a bisericii unitariene — monument istoric din Inlăceni	31

LUCRĂRI OMILETICE

Dr. Lajos Kovács	
Predică de hirotonire	40
Dr. Donald Szántho Harrington	
Cînd va veni Mesia?	44
László Székely	
Omul cu mina uscată	50
András Pataki	
Piinea vietii	53

Dezső Fekete	
Unde ești, Adam?	56
Sándor Keresztes	
Locul nostru	59
Dénes Jakab	
Dumnezeu a făcut pe om din țărîna pămîntului	61
VIATA BISERICESCĂ	64
ȘTIRI BISERICESTI	67
RECENZII	69

Colectivul de redacție — Editorș

Președintele și redactor responsabil: P.S.S. dr. Lajos Kovács, membrii: dr. János Erdő (redactor responsabil adjunct), dr. Árpád Szabó, Dezső Szabó (redactori) și Ferenc Sebe.

CHRISTIAN SOWER

Journal of the Unitarian Church in R.S. România

Volume 83

1977

Number 1

CLUJ-NAPOCA

CONTENTS

New Year's message, L. Kovács	3
"Show me your faith by your works", L. Kovács	4
The revolt of the Romanian peasantry from 1907	5
The Bishop's annual report, presented before the Synod of the Unitarian Church, held on 4—5 December 1976, L. Kovács	7

STUDIES

The Prayer, I. Borbély	16
How to read the Bible? L. L'inczi	23
How do I prepare myself to my Sunday-service? M. Nyitrai	25
The restauration in 1976 of the Unitarian Church from Ęnlaka (In- lăceni), a historical monument, I. Molnár	31

SERMONS

Sermon of installation for young ministers, L. Kovács	40
When will the Messiah come? D. Sz. Harrington	44
The healing of the man with crippled hand, L. Székely	50
The bread of life, A. Pataki	53
Where are you, Adam? D. Fekete	56
Our place, S. Keresztes	59
From the dust of the earth, D. Jakab	61

CHURCH LIFE 64

NEWS 67

BOOK REVIEWS 69

Redacție — Editorial Office

3400 Cluj-Napoca, Bdul Lenin nr. 9, R.S. România. Tel.: 146-09

Intreprinderea Poligrafică Cluj 3023/1977
Municipiul Cluj-Napoca

